

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
Bankenheten
Malin Malmström

2020-01-10

***Remissvar gällande promemorian Stärkt konsumentskydd på inlåningsmarknaden,
diarienummer Fi2019/03768/B***

Inledningsvis vill vi understryka att vi anser att konsumentskyddet är viktigt och att vi står bakom initiativ som bidrar till en sund reglering av finansmarknaden och som förhindrar att konsumenter förlorar sparkapital till följd av oseriösa aktörers handlingar. Viktigt att komma ihåg är att finansmarknaden syftar till att allokera risk mellan olika aktörer/konsumenter inte att eliminera risk. I ovan angiven promemoria lämnas förslag på hur konsumentskyddet kan stärkas inom inlåningsmarknaden. Förslaget som innebär att lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet upphävs är dock problematiskt av flera skäl:

Bakgrund

1. Det finns ett betydande behov av att främja konkurrens på finansmarknaden för att konsumenter ska få bra finansiella produkter och tjänster. Tyvärr finns en övertro på att mer finansiella regler alltid är bättre. Finansiella regelverk är viktiga men det måste utformas på ett sätt som också främjar *samhällsekonomisk effektivitet!* Mer regler innebär mer kostnader, direkt i form av regelhantering och indirekt i form av sämre konkurrens. Regler behövs dock för att hålla oseriösa aktörer borta och skapa en sund finansmarknad.
2. Svensk finansmarknad kännetecknas av oligopol med betydande inträdesbarriärer. Den undermåliga konkurrensen leder till att konsumenter får sämre finansiella produkter och tjänster än vad som kan anses vara samhällsekonomiskt effektivt. Kostnader som läggs på finansiella företag flyttas enkelt över på konsumenten pga bristande konkurrens.
3. Inlåningsverksamhet är ett utmärkt exempel på ett bra försök till att skapa en mer samhällsekonomisk effektiv finansmarknad i Sverige. Även om kapitalkraven för att starta inlåningsverksamhet är högre än för annan finansiell verksamhet under tillsyn kan aktörer med relativt små medel starta inlåningsverksamhet. Detta har historiskt bidragit till ökad konkurrens och betydande mervärde för samhället i form av bättre villkor för kunderna.

Förslaget i promemorian

4. På ett övergripande plan kan det konstateras att förslaget inte är logiskt och främjar inte konkurrens och samhällsekonomisk effektivitet på den svenska finansmarknaden.
5. Enligt Promemorian föreslås att lagen om inlåningsverksamhet upphävs vilket tvingar inlåningsaktörer att upphöra med sin verksamhet. Syftet med förslaget sägs vara att stärka konsumentskyddet på finansmarknaden. Denna motivering är mycket märklig.
  - a. Förslaget innebär att inlåningsaktörer som inte vänder sig till konsumenter tvingas upphöra med sin verksamhet. Det innebär 0 i måluppfyllelse men samtidigt samhällsekonomiska kostnader för alla de sparare som kommer få sämre villkor på sitt sparande.
  - b. Förslaget innebär konkurrensbegränsningar genom att man vill införa ett undantag för ekonomiska föreningar som hade tillstånd för inlåningsverksamhet den 1 juli 2019. Legala särbehandlingar av vissa aktörer rimmar inte särskilt väl med samhällsekonomisk effektivitet. Tvärtom visar omfattande forskning att motsatsen är fallet. Än mer märkligt är förslaget när undantagen granskas närmare. Det visar sig då att undantagen träffar just aktörer som uteslutande vänder sig till konsumenter. Det innebär således 0 i måluppfyllelse (konsumentskydd) men samtidigt samhällsekonomiska kostnader för alla sparare som erbjuds produkter i en sämre konkurrenssituation.
  - c. Promemorian bortser från effekterna på samhällsekonomisk effektivitet i det finansiella systemet. Ingenstans finns en sådan analys. Om en utvärdering av kostnaderna gjorts av förslaget och ställts mot måluppfyllelse hade förslaget garanterat sett annorlunda ut

Konsumentskydd

6. Inlåningsverksamhet har ett unikt konsumentskydd genom en begränsning av motpartsrisken till 50.000 kr. Det innebär att en konsument maximalt kan förlora 50.000 kr. Finansiellt sparande är alltid förknippat med risker. Vi vet och studier visar att konsumenter har stora svårigheter bedöma finansiella risker. Därav är det särskilt viktigt att lagstiftaren och Finansinspektionen särskilt värnar konsumentskydd. Men det måste göras på ett ändamålsenligt sätt. Tyvärr är promemorian ett exempel på missriktade resurser då man fokuserar på ”mikroskopiska problem” och struntar i de verkliga konsumentproblemen där konsumenter enkelt kan förlora miljontals kronor i samband med vilseledande rådgivning eller rena lurendrejerier.
7. Mot bakgrund av att inlåningsföretag inte står under tillsyn är det rimligt med den av lagstiftaren uppsatta riskbegränsningen.

Samhällsekonomisk effektivitet

8. Om Regeringskansliet är intresserad av samhällsekonomisk effektivitet ska inlåningsverksamhet vara kvar. Det finns dock flera sätt som lagstiftningen kan utvecklas för att förstärka konsumentskyddet.
  - a. Ökade kapitalkrav på inlåningsföretag: 10 mkr i startkapital och 10% av inlånade medel i takt med att verksamheten växer. Detta främjar konkurrensen på inlåningsmarknaden och ger ett väsentligt bättre konsumentskydd än idag.
  - b. Ökade krav på ledningsprövning i samband med tillståndsgivning för inlåningsverksamhet och löpande. Genom att säkerställa att verksamheten har förutsättningar att ledas på ett ändamålsenligt sätt förstärks konsumentskyddet
  - c. I den mån 50.000 kr anses vara ett för stort belopp som motpartsrisk för enskild konsument kan denna nivå sänkas. Det innebär att verksamheter som inte vänder sig till konsumenter utan aktörer som har bättre förutsättningar att bedöma risker kan fortsätta att bidra till konkurrens och en samhällsekonomisk effektivitet i finansmarknaden.

Avslutning

9. Lika lite som det är klokt att förbjuda alla bilar efter en trafikolycka, eller alla banker för att en bank gör ett fel, är det klokt att förbjuda inlåningsverksamhet efter en incident. Däremot kan konsumentskyddet stärkas och bidra till samhällsekonomisk effektivitet genom en utvecklad lagstiftning.
10. Regeringskansliet bör i större utsträckning fokusera på hur den svenska finansmarknaden kan utvecklas och bidra till samhällsekonomisk effektivitet/konsument nytta. Jag bidrar gärna till detta.

Med vänliga hälsningar

Stefan Engström, vd

Ekonomie doktor

Fd forskare och lärare i finansiell ekonomi på Handelshögskolan i Stockholm

Fd Sakkunnig Finansdepartementet och utredare av Premiépensionssystemet

Rådgivare till och tidigare ansvarig för kunskapskrav i ekonomi inom Swedsec

Mångårig rådgivare och finansmarknadsspecialist till Riksrevisionen